

שבארץ. (2)

והשתא תיקשי לדברי רבי אמי: והא חוצה לארץ וארץ במקום שיש גשר דמי, שהרי ניתן לעבור משם לכאן ומכאן לשם, ומכל מקום קתני לא מצטרפין, וקשיא לרבי אמי! (3)

אלא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: היינו טעמיה דרבי מאיר, משום:

דאמר קרא [יהושע יח כ]: "והירדן וגבול אותו לפאת קדמה", הרי שהכתוב עשאו גבול בפני עצמו. (4)

ומקשינן עלה: אלא מעתה דמשום דכתיב "וגבול אותו" אין מצטרפין הבהמות שמשני עבריו —

גבול שבין שני שבטים בארץ ישראל שנאמר בו [שם]: "ותאר הגבול" או "ועלה הגבול", הכי נמי נאמר שהכתוב עשאו גבול בפני עצמו, ואם היו לו בהמות בנחלת שבט זה ובהמות בנחלת שבט זה משני עברי הגבול, הכי נמי שאין הן מצטרפות! ? והרי פשיטא שהן מצטרפות, שאם לא כן למה נקטה הברייתא חוצה לארץ וארץ, כיון שאפילו בשני שבטים אינן מצטרפות.

ומשנינן: שאני התם דאמר קרא [במדבר לד יב]: "זאת תהיה לכם הארץ לגבולותיה סביב", ללמדנו: כולה ארץ ישראל גבול אחד היא, ארץ אחת היא.

ומקשינן: אי הכי, ירדן נמי לא יפריד, כיון שכל הארץ גבול אחד! ? (5)

ומשנינן: הרי אמרה תורה "זאת תהיה לכם

רועה שם, שאם כן, לכאורה אם היה שם רועה לכולי עלמא מצטרפות הבהמות.

2. ראה חזון איש בכורות כז ג סד"ה ויש, שהוכיח מכאן שיש חיוב לעשר ואינו רשות בעלמא, [ראה בזה בהקדמת הפרק].

3. כתב החזון איש [בכורות כז ד]: אף על גב דעבר הירדן וארץ כנען עדיפי דשניהם ארץ ישראל, ושפיר יש לומר, דביש גשר אין הירדן מפסיק, מכל מקום קשיא ליה מדרגט ליה בלשון "ואין צריך לומר" משמע דחד הוא, וכן שתי אבטילאות מכריח שאין הדבר תלוי בהפסק חריץ הקרקע.

4. מהמשך הגמרא נראה לכאורה, שהכוונה היא שהירדן עצמו אינו מארץ ישראל, וכפי שיתבאר בהערה לקמן, וטעם ההפסקה הוא משום

שכשתי ארצות הן, ושתי ארצות אינן מצטרפות כמבואר בהמשך הסוגיא אליבא דרבי מאיר.

אך בחזון איש [בכורות כז ד] כתב: נראה, דארץ כנען ועבר הירדן חד ארץ היא, אלא הירדן עשאו גבול בפני עצמו, וממילא מפסיק בין עבר הירדן לארץ כנען. ומה שקראו "בפני עצמו", לא שאינו מכלל ארץ ישראל, דאין זו סברא כלל, ועוד דהרי הירדן שמכנרת ועד יריחו הרי זה ארץ ישראל [כמבואר בגמרא בהמשך הענין], ולמה לא יהא ארץ ישראל מיריחו ולמטה. אלא שחשוב חילוק גבול, וממילא לרבי מאיר דחילוק גבול מחלק למעשר — הירדן מפסיק. ודוקא מיריחו ולמטה, אבל מכנרת עד יריחו אינו מפסיק. [ולפי זה שני עברי הירדן אינם אפילו כשני אבטילאות, וחידוש הוא].

5. אפשר, שכוונת הקושיא היא, משום שהכתוב אומר "וירד הגבול הירדנה והיו תוצאותיו ים